

EESTI AJAKIRJANIKE LIIT
ESTONIAN ASSOCIATION OF JOURNALISTS

Teie: 31.12.2025 nr 8-1/10384-1

Meie: 25.01.2026

Lugupeetud justiits- ja digiminister Liisa-Ly Pakosta

Eesti Ajakirjanike Liit tänab võimaluse eest kaasa rääkida ajakirjandusvabadusele olulisel teemal ning esitada kommentaare tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja võlaõigusseaduse muutmise seaduse eelnõule, millega võetakse üle Euroopa Liidu SLAPP-vastased menetluslikud meetmed ning arvestatakse Euroopa Nõukogu vastavaid standardeid.

Meil on hea meel, et eelnõus laiendatakse piiriülest direktiivi ka kodumaistele vaigistushagidele. Positiivne on lähenemine, mis võimaldab kohtutel hinnata kuritarvituslikku kohtumenetlust paindlikult ning võtta arvesse ka muid asjakohaseid asjaolusid, mis ei ole ammendavalt loetletud. Samuti on tervitav lahendus, mis võimaldab kuritarvitusliku kohtumenetluse sihtmärgiks langenud isikutel taotleda kahju hüvitamist oma riigi kohtutes ka piiriülestes olukordades.

Samas teeb meile muret, et seadusesse on üle võetud vaid direktiivis loetletud vaigistushagi tunnused, samas kui Euroopa Nõukogu soovitudes toodud laiemad tunnused on jäetud üksnes seletuskirja. Seletuskirja roll protseduurilise seaduse rakendamisel on aga paratamatult piiratud.

Peame vajalikuks, et kohtu käsutuses oleks võimalikult mitmekülgne tunnuste kogum, kusjuures kõik tunnused ei pea ilmema ühel hagil korraga. Eriti soovitame kaaluda selgemat tähelepanu juhtumitele, kus esineb märkimisväärne võimu tasakaalustamatus poolte vahel, samuti olukordadele, kus hagi on suunatud üksikisikute vastu, kuigi vaidlustatud tegevuse eest vastutab tegelikult organisatsioon (näiteks meediaorganisatsioon). Samuti aitaks vaigistushagisid paremini tuvastada võimalus arvestada juhtumitega, kus hageja esitatud argumendid on osaliselt või täielikult alusetud, ilma et see seaks kahtluse alla õiguse pöörduda kohtusse.

Kuigi Eesti põhiseadus tagab kõigile õiguse pöörduda oma õiguste kaitseks kohtusse, aitaks ajakirjanike töö kvaliteeti ja avalikkuse huvide paremat teenimist oluliselt see, kui selgete vaigistushagi tunnuste ilmnemisel oleks võimalik kohtuasjast kiiremini vabaneda. Seetõttu leiame, et varajase tagasilükkamise mehhanism vajab tugevdamist. Euroopa standardite kohaselt on just varajane ja tõhus menetluslik filter SLAPP-ide ennetamisel keskse tähtsusega, et vältida sihtmärgiks langenud isikute ebavajalikku ajakulu, rahalist koormust ja heidutavat mõju avalikus elus osalemisele.

Kuna meil endal puudub jurist ning vahendid juristi palkamiseks, palusime kommentaari koostamisel abi Euroopa Nõukogu vastava valdkonna eksperdilt. Meie andmetel on Justiitsministeerium nendega juba kontaktis olnud ning eksperdi esmased tähelepanekud on teile ka edastatud.

Kokkuvõttes leiame, et eelnõu loob olulise aluse SLAPP-vastaste meetmete rakendamiseks Eestis, kuid selle praktilise tõhususe tagamiseks oleks vajalik varajase tagasilükkamise mehhanismi tugevdamine, näitajate rolli selgem määratlemine ning Euroopa Nõukogu soovitustes toodud praktiliste elementide põhjalikum arvestamine.

Lugupidamisega,

Eesti Ajakirjanike Liidu juhatuse nimel esimees Helle Tiikmaa /digiallkiri/